

Fylkesmannen
i Oslo og Akershus

Beitedyr og rovdyr

Felles informasjon for 2018

Innhold

Et enkelt oppslagsverk.....	3
Kompensasjon for ulveskader i 2017	4
Hvem har ansvar for hva?.....	6
Rovviltnemnda.....	7
Forvaltningsplanen	8
Beitedyr	10
Rovdyr.....	16
Skadefelling	20
Forebyggende og konfliktdempende tiltak	22
Planlagte tiltak.....	24
Akutte tiltak	26
Erstatning.....	30
Mattilsynet orienterer	32
Statens naturoppsyn (SNO)	34
Rovviltkontakter	36
Beitelagene	37
Kontaktinformasjon	39

Et enkelt oppslagsverk

Stortinget har bestemt at både beitedyr og rovdyr skal prioriteres i Oslo og Akershus. Rovviltforvaltningen skal bidra til å håndtere den utfordrende, todelte målsettingen i rovviltpolitikken på en god måte.

Det kan være en utfordring å holde oversikt over hvem som har ansvar for hva i rovviltforvaltningen. Fylkesmannen i Oslo og Akershus har mange oppgaver knyttet til både rovvilt og beitenæring, og har derfor valgt å lage dette enkle oppslagsverket for beitenæringen og andre med interesse for de store rovdypene. Vi har her samlet informasjon fra flere offentlige aktører om viktige tema innen forvaltning av rovvilt. Kontakt-

informasjon til den som har ansvaret hos det offentlige finner du bakerst. Heftet oppdateres årlig og sendes til alle saueiere i Oslo og Akershus.

Todelt målsetting

Det skal sikres bærekraftige rovviltbestander, og en fortsatt aktiv og allsidig bruk av utmarksressursene og levende lokalsamfunn.

Det skal legges vekt på økt forutsigbarhet for alle som berøres av rovviltpolitikken, økt lokal aksept, reduserte tap av husdyr og tamrein og økt alminneliggjøring av rovviltforvaltningen gjennom å åpne for nye former for felling av rovvilt når bestandssituasjonen tillater dette.

[Les mer om rovviltforliket på regjeringen.no](#)

VIKTIG: SMS-varslng

Dersom du ønsker det, kan du bestille SMS-varslng når det skjer viktige hendelser vedrørende rovvilt. Dette gjøres på rovviltnefnndas nettside: <http://prosjekt.fylkesmannen.no/rovreg4>

Bruk beredskapstelefonen

Fylkesmannen har en beredskapstelefon som brukes ved akutte rovvilthendelser.

I beitesesongen er telefonen døgnbemannet:

971 35 265

Kompensasjon for ulveskader i 2017

Etter ulveskadene i Hurdal og på Hadeland beitesesongen 2017 ble det bestemt at det skulle gis individuell kompensasjon for de ulemper som berørte husdyreiere hadde på grunn av tilstedeværelsen av ulv i beiteområdet. Klima- og miljødepartementet (KLD) gav samtidig beskjed om at dette var et spesielt og ekstraordinært tilfelle.

Fylkesmennene for Oslo og Akershus og Oppland fikk i oppdrag å gjennomføre registrering av påløpte utgifter, lage søknadskjema, utarbeide kriterier for vurdering og utbetale kompensasjon til husdyreierne. Det var satt som et krav fra KLD at kompensasjonen skulle være utbetalt innen utgangen av 2017. Parallelt med behandlingen av kompensasjonen skulle erstatningskrav for drept eller tapt sau behandles. Denne behandlingen skulle ses i sammenheng med og koordineres med kompensasjonsordningen.

Ulvetispe felt 7. august 2017. Hun kom fra Kindla-reviret ved Ørebro i Sverige.

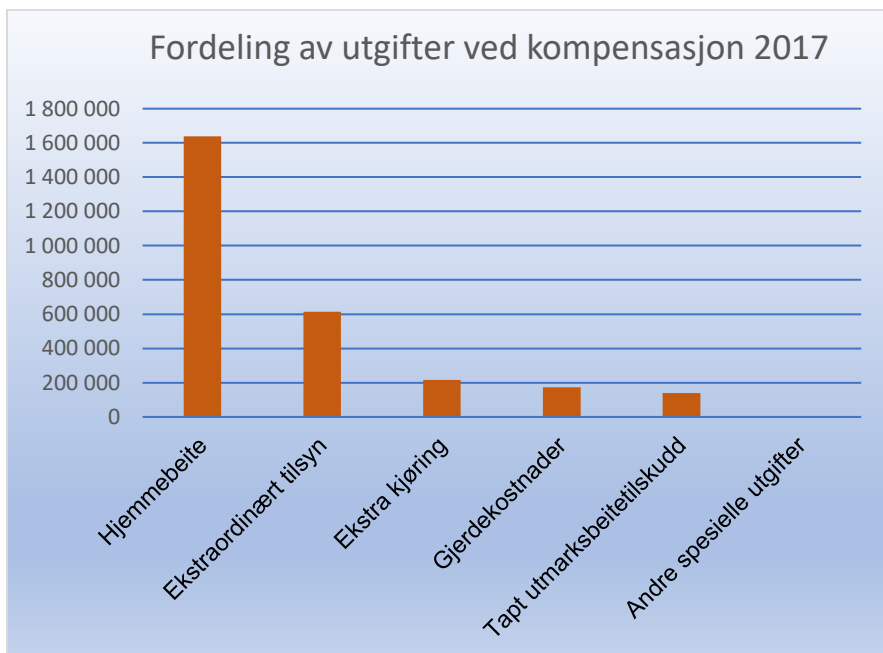
Foto: Statens naturoppsyn

Fra Akershus ble det levert inn 52 søknader fordelt mellom kommunene Hurdal, Nannestad og Eidsvoll. 46 søknader omfattet sau, åtte omfattet storfe. To av søknadene omfattet både sau og storfe.

Det ble totalt utbetalt i overkant av 2,66 millioner kroner i kompensasjon til berørte husdyreiere i Akershus. I Oppland var tilsvarende utbetaling på 13,8 millioner kroner. I tillegg ble det utbetalt 73 502 kroner som direkte kompensasjon til beitelagene for ekstraavgifter de hadde i tilknytning til ulveskaden.

Av de 52 husdyreierne som fikk kompensasjon har seks fått ordinær rovvilterstatning. Ekstra arbeid og annen ulempe er da kompensert via den ordinære erstatningsordningen. Totalt ble 155 sau - 31 søyer og 124 lam - erstattet som dokumentert eller sannsynliggjort tatt av ulv i dette området. Det ble utbetalt 449 050 kroner i erstatning.

Diagrammet viser fordelingen på de ulike postene som ble kompensert etter ulveskadene i Hurdal/Hadeland 2017.

Hvem har ansvar for hva?

Kort om ulike aktører med ansvar og oppgaver i rovviltforvaltningen.

Fylkesmannen har oppgaver knyttet til kunnskap om forekomster og bestander av fredet rovvilt. Fylkesmannen gir ved behov fellings-tillatelse på fredet rovvilt som gjør skade. Embetet behandler også søknader om erstatning for husdyr tatt av fredet rovvilt, søknader om forebyggende og konfliktdependende tiltak, og tiltak i beiteområder.

Statens naturoppsyn har oppgaver knyttet til oppsyn, dokumentasjon og kartlegging vedrørende store rovdyr. De skaffer dokumentasjon av mulige rovviltskader på husdyr, undersøker rovviltmeldinger og kartlegger bestandene av store rovdyr. Videre forebygger de faunakriminalitet, og de fører kontroll med lisensfelling og kvotejakt. De kan også bistå ved skadefelling og ettersøk av store rovdyr.

Les mer på side 34-35.

Kommunene har få oppgaver knyttet til forvaltning av rovvilt. De skal bistå husdyrnæringen med informasjon om forebyggende og konfliktdependende tiltak, og utbetale godtgjørelse for deltagelse ved skadefelling. En ny støtteordning for kommuner med ulvrevir ble opprettet i 2017 og videreført i 2018. Kommunene får gjennom ordningen midler til ulike tiltak, definert nærmere av Klima- og miljødepartementet.

Mattilsynet har hovedansvar for å se til at dyrevelferdsloven blir fulgt. De har oppgaver knyttet til dyrevelferd på beite, og skal varsles om dyr som lider. Mattilsynet er også som observatør i rovviltnemnda.

Les mer på side 32-33.

Rovviltnemnda

I Norge forvaltes rovdyr i åtte regioner. Fylkene Oslo, Akershus og Østfold utgjør region 4. Hver region har en rovviltnemnd. I region 4 består den av politikere fra fylkesting og byråd.

Nemnda skal sørge for at rovdirene forvaltes slik at antallet dyr er så nær regionens bestandsmål som mulig. Nemnda har ansvar for å utarbeide en regional forvaltningsplan for rovvilt, prioritere forebyggende og konfliktdempende virkemidler og gi kvoter for de ulike jakt- og fellingsregimer for rovvilt.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus er sekretariat for nemnda i region 4. Sekretariatet drifter nemnda og har en faglig rådgivingsfunksjon.

Rovviltnemndas nettside: <http://prosjekt.fylkesmannen.no/rovreg4>

Rovviltnemndas medlemmer 2015-2019

Oppnevningsperioden for medlemmene i rovviltnemnda følger valgperioden for fylkestinget. Det vil si at medlemmene velges for fire år. Nyvalgt fylkesting foreslår kandidater blant dem med fast plass i fylkestinget. Klima- og miljødepartementet oppnevner så medlemmene i de regionale rovviltnemndene.

Rovviltnemnda i region 4 ser slik ut per mai 2018:

Fylke	Medlem	Varamedlem
Østfold	Trygve E. Westgård (AP), nestleder	Johan Edvard Grimstad (Sp)
	Monica Gåsvatn (H)	Amelia Aune (V)
Akershus	Tonje Brenna (SV)	Lise Hagen Rebbestad (H)
	Øyvind Solum (MDG), leder	Gjermund Skaar (SV)
Oslo	Sunniva Holmås Eidsvoll (SV)	Per-Trygve Hoff (H)

Forvaltningsplanen

Til grunn for arbeidet som gjøres med store rovdyr i regionen, ligger en forvaltningsplan som alle aktørene skal forholde seg til.

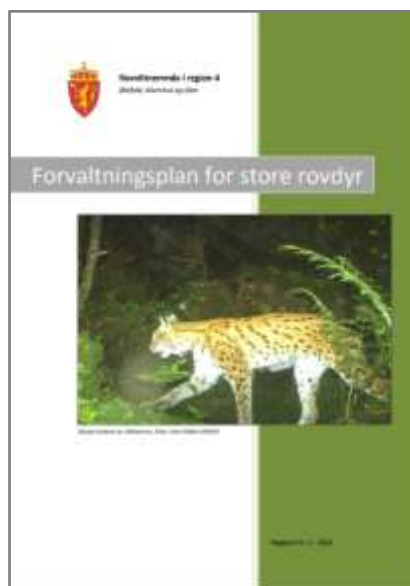
Det er rovviltnemnda i region 4 som har utarbeidet den regionale forvaltningsplanen, som ble revidert og godkjent av nemnda i 2014. Nemnda har også oppdatert planen i 2017, slik at nytt regelverk og nye føringer er a jour. Planen bygger på de nasjonale målsettingene for de enkelte rovviltarter i regionen. I planen finnes konkrete retningslinjer for den geografiske arealdifferensieringen for regionen. Nemnda legger planen til grunn i vurdering av blant annet forebyggende og konfliktdempende tiltak.

Planen kan leses i sin helhet på rovviltnemndas nettside:

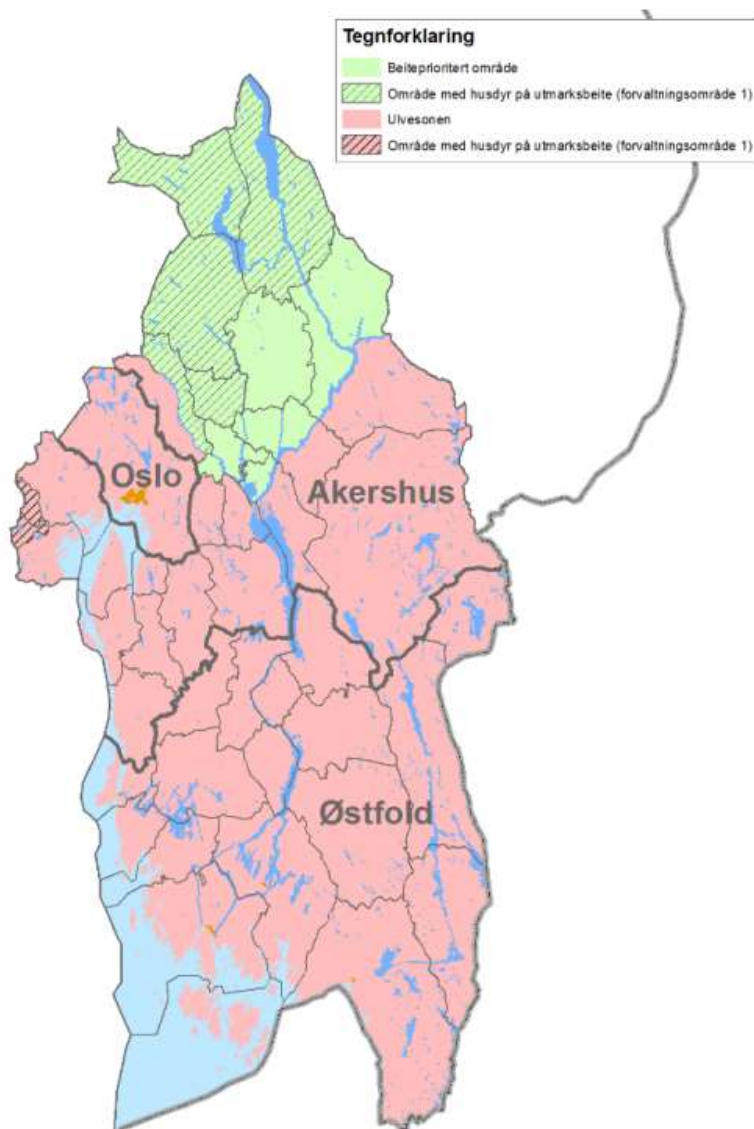
<https://prosjekt.fylkesmannen.no/Rovviltnemnda-i-Oslo-Akershus-og-Ostfold/>

Bestandsmålet for rovvilt i region 4

- **Seks** årlige ynglinger med gaupe.
- **4 til 6** ynglinger av ulv hvorav **3** skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge.

Rovviltnemnda vedtok i mars 2018 et tillegg til forvaltningsplanen. Der presenteres blant annet dette kartet, som illustrerer prioriteringer i ulike områder.

Beitedyr

Husdyr på utmarksbeite er utsatt for angrep fra fredet rovvilt. Dette kan føre til tap av sau og gi negative konsekvenser for utnyttelsen av utmarksbeitene.

Foto: Magnar Haraldsen

Oslo og Akershus har lite sau sammenlignet med andre fylker. Antall bruk med sau har økt de siste fem årene og det er nå i underkant av 250 foretak. Beitebruken opprettholdes gjennom aktiv beiting på skogsbeite i utmark og ellers på inngjerdede arealer for å skjøtte kulturlandskapet og hindre gjengroing. Dette er i samsvar med nasjonale føringer, hvor det pekes på at beitebruk er en økologisk og økonomisk bærekraftig måte å bruke norske arealressurser til å produsere mat på (jf. Stortingsmelding 9, 2011-2012).

Sauetallet øker i Akershus

I Akershus ble det i 2017 registrert 11 092 søyer fordelt på 245 foretak. Tallene er hentet fra Landbruksdirektoratets statistikk fra søknader om produksjonstilskudd i jordbruket. Tilsvarende tall fra Oslo er 142 søyer fordelt på åtte bruk. Tabellen øverst på neste side viser økningen i antall bruk og totalt antall sau i Akershus.

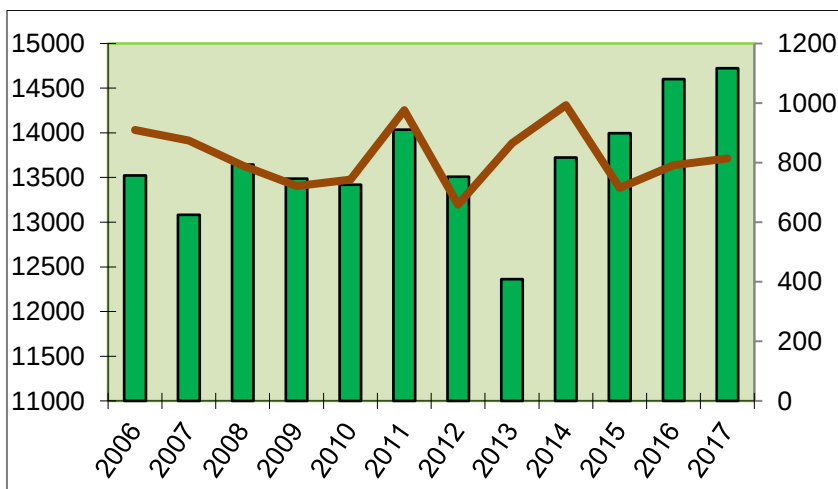
Økningen i antall bruk med sau kan ha flere årsaker, blant annet økt oppmerksomhet på å ivareta kulturlandskapet, økt interesse for beiting i skjøtselssammenheng og muligheter for å beskytte beitedyr med rovviltavvisende gjerder.

År	Bruk med sau	Søyer	Søyer og lam
2013	223	8 677	21 629
2014	222	8 740	22 595
2015	234	9 251	23 920
2016	254	10 325	26 744
2017	246	10 919	26 907

Sau på utmarksbeite

Det er en liten økning fra foregående år i antall sau sluppet på utmarksbeite. I følge tall fra beitelagene ble det i 2017 sluppet 14 725 sau, mot 14 600 året før. Den totale tapsprosenten økte fra 5,4 til 5,5. Til sammen gikk 203 søyer og 611 lam tapt. Tapet inkluderer alle tapsårsaker, som sykdom, påkjørsler, hund, rovdyr med mer.

Figuren viser antall sau sluppet på utmarksbeite i Akershus i perioden 2006-2017. Den viser også totalt antall tapte sauer (alle typer tap, ikke bare til rovdyr) vist i prosent av totalt antall dyr sluppet på beite:

Sauekontrollen

Sauekontrollen er en landsomfattende husdyrkontroll for sau. Kontrollen er åpen for alle saueprodusenter i Norge. Medlemskapet organiseres gjennom slakteriene. Animalia har den sentrale administrasjonen, med ansvar for drift og utvikling av den sentrale databasen, og utvikling av registrerings- og rapporteringsverktøy for medlemmer og rådgivere.

Med Sauekontrollen får husdyreier en helhetlig oversikt over dyrene og produksjonen fra fødsel til slakting. Dette gjør at husdyreier kan analysere resultatene i egen besetning og sette seg nye mål. Husdyreierne kan hente ut rapporter som for eksempel vår- og høstlister, værresultat, slakteresultater, middeltall, noteringslister til bruk i fjøset, årsoversikter, avlsverdier, rangeringslister og mye mer. Det er valgfritt om husdyreier selv vil registrere sine data eller la en slakterirådgiver gjøre jobben.

Basert på tall fra 2017, er 38,6 prosent av landets sauebesetninger og 46,3 prosent av landets søyer over ett år registrert i Sauekontrollen. Medlemstallet øker stadig og var på 5 521 i 2017. Buskerud og Oppland er de største medlemsfylkene med 66,4 prosent og 59,4 prosent av søyene. Akershus følger tett på med 55, 6 prosent av søyene. I Akershus er 4 747 søyer fra 93 besetninger med i kontrollen.

Organisert beitebruk

Organisert beitebruk er en ordning hvor beitebrukerne er organisert i forskjellige beitelag etter hvor de slipper dyr på utmarksbeite. Ordningen gjelder for sau, storfe og geit. Målet med ordningen er å legge til rette for en mer rasjonell utnyttelse av utmarksbeite gjennom samarbeid, samt å redusere tap av dyr på beite til et minimum. For beitelagene er det mulig å søke Fylkesmannen om et årlig «regionalt miljøtilskudd» til drift av laget med søknadsfrist 1. november og «tilskudd til tiltak i beiteområder» med søknadsfrist 15. februar.

I Akershus er det registrert syv utmarksbeitelag. Beitedyr i Akershus beiter over fylkesgrensene og blander seg med dyr fra Hedmark, Oppland og Buskerud. Siden 2002 er mellom 12 000 og 15 000 sau sluppet på utmarksbeite i Akershus. Eidsvoll er den største beitekommunen, og her slippes i underkant av 7000 dyr i utmarka.

Det er store forskjeller i beitepraksis i Akershus. Tradisjonell utmarksbeiting foregår kun nord- og nordvest i regionen. Ellers går sauen på mindre, inngjerdede kulturlandskapsområder med blanding av innmark og mindre skogarealer.

Tabellen viser registrerte beitelag og antall dyr sanket fra utmarksbeite i 2017. Regionalt miljøtilskudd (RMP) er beregnet per sanket dyr fra utmarksbeite med omtrent 15 kroner per småfe og 30 kroner per storfe.

Beite-/sankelag – utmark	Sau	Storfe	RMP-tilskudd i kr
Vestmarka beitedriftslag	1 257	118	22 395
Eidsvoll beitelag SA	3 410	410	63 450
Feiring beitelag	2 947	33	45 195
Hurdal beitelag	2 615	16	39 705
Nannestad sankelag SA	1 949	0	29 235
Nannestad beitelag SA	0	748	22 440
Gjerdrum sankelag	1 507	0	22 605
SUM	13 685	1 325	245 025

Beitebruksplaner

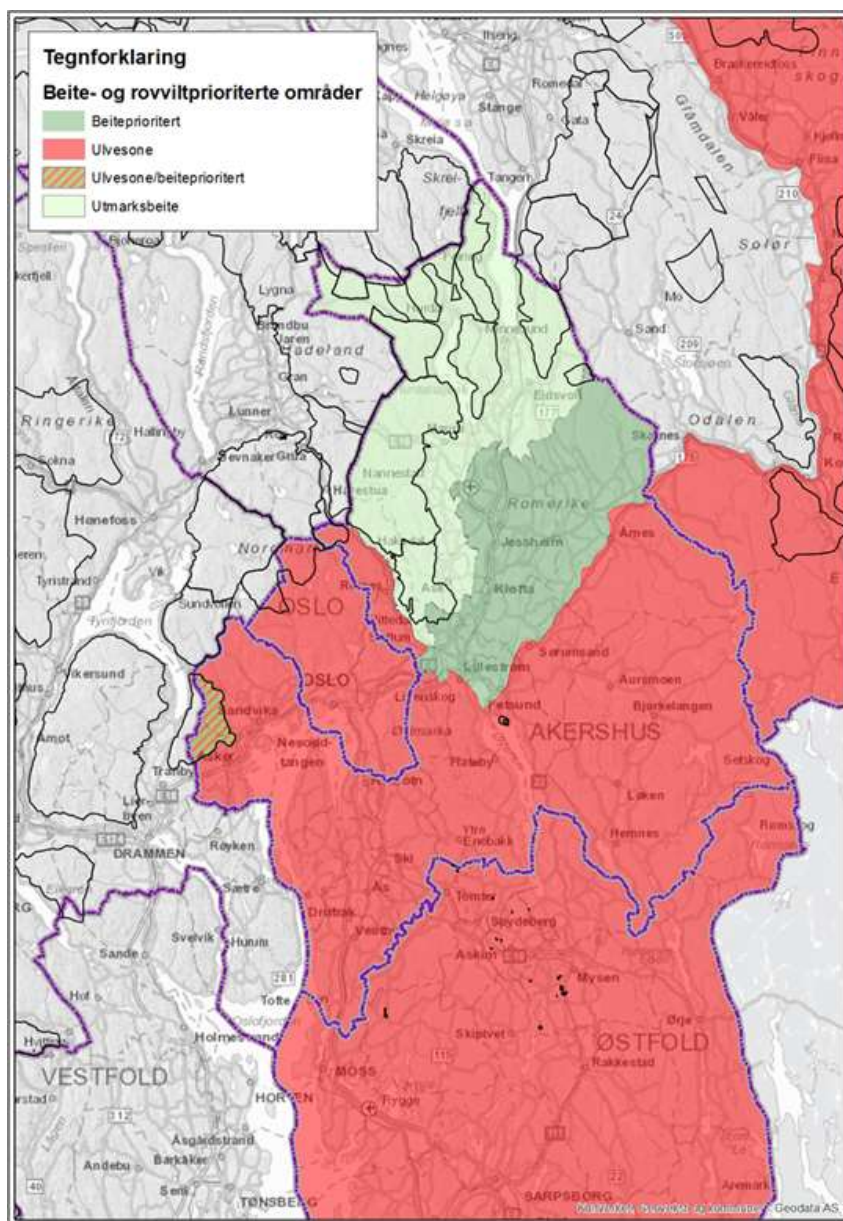
I de største beitefylkene i landet har mange av beitelagene etablert kommunale beitebruksplaner.

Hensikten med en beitebruksplan kan være å synliggjøre beitenæringa i kommunen, dokumentere omfang og verdi av beitebruk i utmark, og å belyse utfordringer og tiltak med frittgående beitedyr på skogsbeiter.

En beitebruksplan kan utarbeides av kommunen, grunneiere, beiterettshavere med flere. Det er viktig å involvere andre brukere av utmarka for å unngå interessekonflikter.

En beitebruksplan kan ha status som kommunedelplan og være en «kontrakt» mellom kommunen og beitelagene. Det er viktig for beitenæringa å ivareta beiteinteressene i arealplanlegging og annen virksomhet som kommunen har innflytelse på.

Det kan søkes om tilskudd til utarbeidelse av planer fra ordningen «tilskudd til tiltak i beiteområder». Det finnes egne forslag til hva en beitebruksplan bør inneholde på Norsk Sau og Geit sine nettsider.

Arealdifferensiering – prioriterte områder for ulv og beitedyr

Ulvesonen i Akershus deler fylket i et prioritert rovviltområde og ett prioritert beiteområde. Tidligere har grensen mellom de ulike forvaltningsområdene i Akershus gått langs kommunegrensene som har frittgående beitedyr på utmarksbeite, men fra 2016 ble grensen flyttet til Glomma. Dette medførte at Romerikssletta fikk status som beiteprioritert område. På Romerikssletta foregår beiting på inngjerdede arealer i kulturlandskapet og det særegne ravinelandskapet.

Oversikten viser inndelingen mellom beiteprioritert og rovviltprioritert område i Oslo og Akershus. Det skraverte området i Vestmarka har dyr på utmarksbeite og ligger i ulvesonen i Akershus og i beiteprioriterte områder i Buskerud. Dette vil kunne skape utfordringer ved en eventuell skadesituasjon for dette området.

Ravinebeite i Ullensaker. Foto: Asle Stokkereit

Rovdyr

Det er fast forekomst av ulv og gaupe i Oslo og Akershus. Jerv og bjørn besøker fylkene bare av og til.

Gaupe

Siden tidlig på nittitallet har det vært en reproduserende gaupebestand i Oslo og Akershus. Bestanden har variert fra ni familiegrupper i 2010 til kun én i 2013.

Gaupebestanden i Oslo og Akershus er fortsatt liten til tross for at det ikke har vært gjennomført kvotejakt siden 2015 i vår rovviltregion (Oslo, Akershus og Østfold – Rovviltregion 4). Sist det var tatt ut gaupe i Akershus var i 2015 da en voksen gaupe ble påkjørt nord for Minnesund.

Siste rapport fra Rovdata (årlig rapport til Miljødirektoratet - bestandsstatus 15.mai 2018) viser at det i vår rovviltregion kun var registrert 1 ½ familiegruppe vinteren 2017. Den lave gaupebestanden i vår region viser også igjen i søknader om erstatning for sau tatt av gaupe. Fra toppåret 2005, hvor 599 sau ble erstattet tatt av gaupe har skadene blitt redusert årlig til at det i 2017 var kun 33 dyr som ble erstattet.

Inneværende år er det registrert gaupe nordøst i Eidsvoll. Denne gaupen ble tatt bilde av med viltkamera etter at den hadde drept flere rådyr i et lite område.

Foto: Viltkamera Statens naturoppsyn

Ulv i Oslo og Akershus

I følge siste rapport fra Rovdata (Ulv i Norge pr. 30. april 2018 - foreløpige konklusjoner for vinteren 2017-2018 - rapport 4) er det i registreringssesongen 1. oktober 2017–31. mars 2018 dokumentert totalt 115-116 ulver i Norge, hvorav 70-71 med helnorsk tilhold og 45 med tilhold på begge sider av riksgrensen.

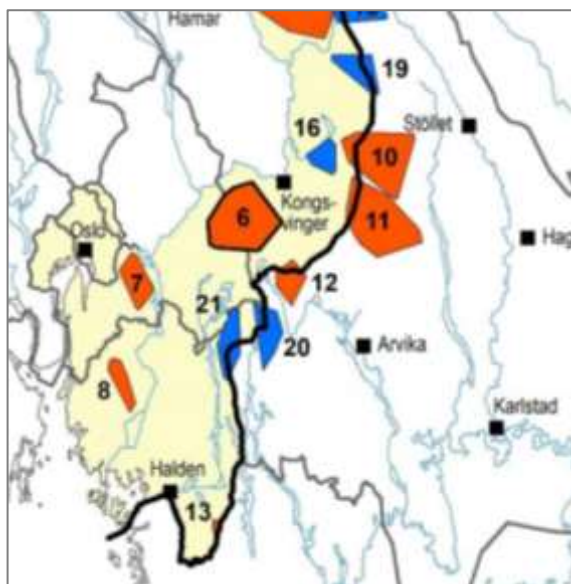

Spor etter fire ulver i Mangen-reviret vinteren 2017.
Foto: Statens naturoppsyn

Når de 28 ulvene som er kjent avlivet i samme periode blir trukket fra, er det i vinter totalt påvist 87-88 ulver med helnorsk tilhold eller med tilhold i revir på tvers av riksgrensen. Dette er 2-7 færre enn de 89-95 ulvene som per april forrige vinter ble påvist med helt eller delvis tilhold i Norge etter at 12 avlivede var fratrasket (inkludert én med tilhold på begge sider av riksgrensen som ble avlivet i Sverige).

Av disse har vi to familiegrupper som ligger helt eller delvis innenfor våre fylker. Det er Østmarka- og Mangen-revirene. I Mangen-reviret er det vinteren 2017/18 registret 5-6 individer, og i Østmarka er det registret 3 individer. Det er ikke gjort observasjoner av alfahannen i Østmarka siden september 2017. Det er derfor all grunn til å anta at den ikke lenger finnes i reviret.

I tillegg til disse to familiegruppene er det ytterligere to revirmarkerende par som ligger helt inn mot vår fylkesgrense. Det er Rømskog- og Brännan-revirene. Kartlagte revir er så små i utstrekning at det er grunnlag for å anta at begge disse revirmarkerende parene også bruker områder inn i Akershus. Utover dette er det registrert stasjonær ulv både ved Tresjøen og Rødenes.

Nr	Navn
6	Mangen - familiegruppe
7	Østmarka - familiegruppe
8	Hobøl - familiegruppe
20	Brännan – revirmarkerende par
21	Rømskog – revirmarkerende par

Statens naturoppsyn har i vinter gjennomført forvaltningsmerking av i alt 12 ulver. Det er merket fem individer i hvert av Slettås og Letjenna revirene. I Mangenreviret er to individer merket.

Hannen i Mangenreviret var siste dyret som ble merket i vinter. Foto: Statens naturoppsyn

Ulv og jakthunder

Etablerte ulver verner om sitt revir, og kan være veldig territorielle. Det er derfor fare for at ulv vil angripe hunder som oppdages innenfor ulvens revir. Dette gjelder spesielt jakthunder, som både jager og loser vilt. De blir sett på som inntrengere, og dessverre ender ofte møtet mellom hund og ulv med at hunden blir drept.

For å unngå å miste hunden, som for de fleste er både en god jaktkamerat og et kjærte familiemedlem, oppfordrer Fylkesmannen hundeeiere til å være forsiktig med å slippe hunder løs i områder hvor ulv har fast tilhold. Dette gjelder spesielt i områder hvor det er etablert en ulveflokk.

Miljødirektoratet har nå i vår sendt på høring en endring i erstatningsforskriften for hunder som tas av rovdyr. Det forventes at denne endringen trer i kraft fra og med i år.

Hunden Max med skade etter nærkontakt med ulv.

Foto: Statens naturoppsyn

Skadefelling

Dersom rovvilt gjør skade på eller dreper husdyr, kan Fylkesmannen av eget tiltak eller etter søknad iverksette skadefelling av fredet rovvilt.

Kvote i region 4 for beitesesongen 2018

1 gaupe

1 bjørn

1 jerv

5 ulver (i felleskap med region 5 - Hedmark)

Fylkesmannen kan gi tillatelse til skadefelling innenfor den kvoten for betinget skadefelling som rovviltnemndene eller Miljødirektoratet har satt. Fellingstillatelse kan bare gis dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om arealdifferensiert forvaltning.

Etablering av interkommunalt skadefellingslag i 2018

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har i år etablert et interkommunalt skadefellingslag bestående av rundt 30 medlemmer. Bakgrunnen for etableringen av et skadefellingslag på tvers av kommunegrensene er ønsket om et mer profesjonelt skadefellingslag. Det er økte krav fra sentrale myndigheter om effektivisering av uttak ved skadefelling. Da er det viktig at de som deltar er best mulig utdannet, skikkelig motivert og har god mulighet for å delta når det er behov. Samtidig vil etableringen av et interkommunalt skadefellingslag bli prioritert med nødvendig utstyr som digitale jaktradioer, viltkameraer, mobile jakttårn, fellingsliner m.m. Det vil bli stilt større krav til både skyteferdigheter og kunnskap for de som deltar på dette laget. For å oppnå dette vil lagets medlemmer få tilbud om utvidet trening.

Skadefellingslaget på Øvre Romerike, som laget er blitt hetende, er etablert etter modell på neste side. Det er plukket ut to fellingsledere, som begge har veldig god erfaring med skadefelling, spesielt ulv. Utover det har Fylkesmannen inngått en avtale med en nyetablert hundeevipasje, som skal spesialiseres på å følge spor etter ulv.

Fylkesmannen understreker at de kommunale skadefellingslagene fortsatt skal bestå, og brukes ved behov. Når det gis skadefellingstillatelse, vil de kommunale lagene suppleres med personell fra det interkommunale laget for å tilføre økt kompetanse, og for å sikre nok personell tilgjengelig ved behov. Følgende kommuner i region 4 har kommunale skadefellingslag: Eidsvoll, Hurdal, Nannestad, Gjerdrum, Nittedal, Nes, Aurskog-Høland, Sørums, Ullensaker og Enebakk.

Søknad om skadefelling til Fylkesmannen

Det er rovviltnemnda som fastsetter hvor mange rovdyr Fylkesmannen kan gi skadefellingstillatelse på. Søknad om skadefelling skal være skriftlig og rettes til Fylkesmannen. Bruk gjerne e-post, og ta kontakt via beredskapstelefon 971 35 265 slik at Fylkesmannen blir varslet så tidlig som mulig. Skjema for søknad om skadefelling finnes på våre nettsider. Dette bør være med i søknaden:

- Hvem som søker: navn, adresse, telefonnummer og e-post
- Hvilket beitelag og beiteområde søker tilhører
- Antall husdyr i det aktuelle beiteområdet
- Antall husdyr funnet skadet eller drept av rovvilt
- Hvilke rovdyr som har gjort skade, og når skaden først ble oppdaget
- Om det er iverksatt forebyggende tiltak for å hindre videre rovviltsskade
- Område det søkes skadefelling for
- Eventuelt utfyllende kommentarer og merknader

Send søknad om skadefelling til:

fmoarovviltberedskap@fylkesmannen.no
og fmoapostmottak@fylkesmannen.no

Forebyggende og konfliktdempende tiltak

En rekke tiltak kan iverksettes for å forebygge skade på husdyr og tamrein og dempe andre mulige konflikter.

I hver forvaltningsregion er det rovviltnemnda som har ansvaret for å fordele tilskuddsmidler på bakgrunn av retningslinjer og prioriteringer i regionenes forvaltningsplaner for store rovdyr. Det er fylkesmennene som behandler og avgjør søknadene.

Det kan søkes om midler til forebyggende tiltak før beitesesongen starter. Rovdyrprioriterte områder har høyest prioritet, og oppsett av elektrisk rovviltgjerde regnes som det mest effektive tiltaket. I beiteprioriterte områder er elektronisk overvåkingsutstyr høyt prioritert, og effektiviteten kan forbedres dersom utstyret brukes i kombinasjon med andre tiltak.

I 2017 ble det brukt i underkant av 2,2 millioner kr til FKT tiltak i Oslo og Akershus. Fordelingen var 1 864 000 kroner til forebyggende tiltak, inkludert skadefellingsforsøk og 336 000 kr til konfliktdempende tiltak. I tillegg ble 2,8 millioner kroner benyttet fra ekstra bevilgning som følge av

den ekstraordinære skadesituasjonen etter Hurdalsulven. Dette beløpet dekket både kompensasjon til husdyrnæringen og ekstra kostnader i forbindelse med gjennomføringen av skadefellingen.

Sau bak rovvilt-beskyttende gjerde.
Foto: Jonny Storbråten

Diagrammet under viser prosentvis fordeling av alle tilskuddsmidlene:

FORDELING AV FKT-MIDLER 2017

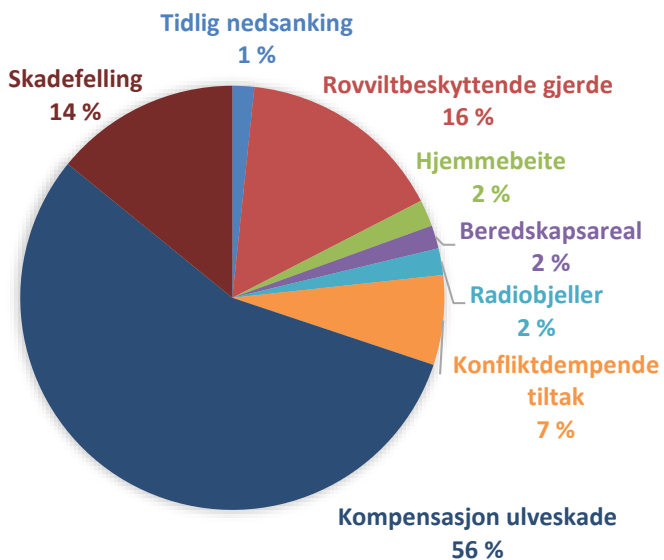

Foto: Jonny Storbråten

Planlagte tiltak

Søknad om planlagte tiltak må gjøres **før** beitesesongen.

Rovdyravvisende gjerde – rovdrygjerde

Fylkesmannen krever at gjerdet settes opp etter en egen standard fastsatt av Miljødirektoratet. Den inneholder en rekke krav med hensyn til teknisk utførelse, trasévalg, materialbruk, hjørneløsninger med mer. Det skal ikke benyttes trær som gjerdestolper, og vann skal gjerdes ute. Det stilles spesielle krav til daglig loggføring av spenning på gjerdet. Fylkesmannen skal kontrollere alle nyoppsatte gjerder.

Hjemmebeite

Hjemmebeite er et tiltak som etter avtale med Fylkesmannen **kun** benyttes dersom beitedyr må flyttes **fra utmarksbeite til innmarksbeite** for å forhindre rovdyrskader. Tiltaket vil si at dyreeier ikke får utnyttet sin beiterett fordi det legges begrensninger på bruken av utmarksbeite hele beitesesongen. Dette er et lite brukt tiltak i Akershus. Det gis ett tilskudd per dyr/sesong, som går til å dekke ekstrakostnader ved å ha dyr på hjemmebeite (tap av avling, innkjøp av ekstra fôr, leie av beite m.m.). Ny fastsatt sats fra Miljødirektoratet fra og med 2018 er 8 kroner per dyr og dag.

Elektronisk sporing av beitedyr – et viktig verktøy for framtida

Elektroniske sporingsenheter, ofte kalt «radiobjeller», er et uvurderlig hjelpemiddel for dem som har husdyr på utmarksbeite. Verktøyet er nå blitt utviklet og forbedret gjennom mange år, og det er blitt flere aktører i markedet som leverer ulike typer sporingsenheter. Sporing av beitedyr ved hjelp av GPS er utvilsomt til meget stor nytte for beitebrukere, og benyttes på både sauer, storfe, hester og reinsdyr. I dag er det flere aktører som har meldt seg på i det som er blitt en konkurranse om beitebrukerne. Det forteller at dette er et produkt som er kommet for å bli. Konkurranse og økende etterspørsel har også ført til lavere priser.

Magnar Haraldsen, koordinator for radiobjeller i Akershus Sau og Geit, forteller til Fylkesmannen at «selv har jeg vært bruker av radiobjeller siden 2007, og har dermed hatt mulighet til å følge utviklingen av dette

hjelpemiddelet fram til i dag. Det er skjedd utrolig mye siden da. Forbedringene har vært formidable. Elektronisk sporing av husdyr har en uvurderlig verdi gjennom beitesesongen, og det kan ikke være tvil om at dette er et tapsforebyggende redskap».

Springssystemet er ingen erstatter for tilsyn, men kan bidra til et mer effektivt tilsyn. Varslingssystemer fra enheten gir dyreeier beskjed, via SMS eller e-post, når noe ikke stemmer, for eksempel ved rovdyrangrep. Dersom et dyr på en eller annen måte dør vil bonden få beskjed om at det ikke har forflyttet seg. Da kan man rykke ut til posisjonen som blir angitt og dødsårsaken kan fastslås innen kort tid. Det er svært viktig å kunne avdekke årsak raskt, slik at nødvendige tiltak kan iverksettes. Skulle det ha vært rovdyr kan man sette inn tiltak for å redusere og hindre ytterligere tap. Radiobjeller anses derfor som et tapsforebyggende redskap, ikke minst mot rovdyr.

Det er Akershus Sau og Geit som står som eier og organisator av radiobjellene. De leier ut radiobjellene etter bestemte kriterier, og prioriterer områder som kan forventes å bli mest utsatt for rovdyrangrep. Det er nå over 1 700 radiobjeller i bruk i 65 besetninger i Akershus. Les mer om erfaringer og utvikling i rapporten [Beitedyr og rovdyr](#).

Foto: Jonny Storbråten

Akutte tiltak

Også for akutte beredskapstiltak skal det sendes søknad via det elektroniske søknadssenteret. Her er det ingen frist, men søknaden skal sendes så raskt som praktisk mulig ved akutte situasjoner.

Dersom det er behov for å sette i verk forebyggende tiltak, skal beitelagslederen kontakte Fylkesmannen på beredskapstelefonen. Fylkesmannen vil da i samråd med beitelagslederen vurdere og avtale aktuelle tiltak, og eventuelt tilskuddsbeløp. Aktuelle tiltak kan være ekstraordinært tilsyn og/eller akutt tidlig sankning. Avtalt tilskudd må ligge innenfor fastsatt budsjett. Etter at beilelagsleder har gjort nødvendige avklaringer med Fylkesmannen, må beitelaget straks søke forebyggende og konfliktdempende tilskudd under fanen for akutte tiltak på rovviltportalens nettsider. Fylkesmannen vil ikke i ettertid gi økonomisk støtte til tiltak det ikke er søkt om.

Beredskapsarealer

Beredskapsarealer er alternative beitearealer som husdyra kan flyttes til dersom det oppstår større tap av husdyr til rovvilt i utmarka.

Et beredskapsareal i utmark kan være et inngjerdet eller avgrenset beiteområde av en viss størrelse, helst over 30 dekar med god beitekvalitet. Det er et krav at det settes opp elektriske, rovdyrbeskyttende gjerder etter en egen fastsatt beredskapsstandard fra Miljødirektoratet. Tiltaket kan kombineres med ekstraordinært tilsyn. Hovedhensikten er at tiltaket vil kunne gi tapsreducerende effekt uten at beitedyra omgående fraktes ned fra utmarksbeite.

Gamle setervoller eller tilsvarende, hvor det ikke er drift i dag, kan være aktuelle arealer å ta i bruk. Slike arealer kan benyttes som en buffer mellom innmark og utmark ved slipp og sankning av dyr og dersom akutte skadesituasjoner oppstår i beitesesongen.

Det er avgjørende at arealet står åpent og kan beites kontinuerlig gjennom hele beitesesongen. Det er kun i skadesituasjoner det vil være aktuelt å samle beitedyrene, sette strøm på gjerdene og stenge portene.

Tilsvarende kan det være mulig å utnytte **eksisterende viltgjerder** mot trafikkerte veier som en del av et beredskapsareal. Dette kan senke etableringskostnadene og forenkle tilsynet i en akutt skadesituasjon.

Et annet kombinert tiltak, kan være å utnytte **bygdenære beiteressurser** på en bedre måte, og samtidig hindre gjengroing av kulturlandskapet.

Forholdene må ligge til rette for oppsett av et felles sperregjerde mellom innmark og utmark. Sperregjerdet trenger ikke å være av godkjent rovdyrbeskyttende standard for å ha forebyggende effekt, men må være av generell god standard.

Det må lages en plan for hvordan en kan styre beitebruken i overgangen mellom innmarks - og utmarksbeite. Tiltaket vil innebære at søyer og lam oppnår en høy grad av beitedyktighet før de slippes ovenfor gjerdet.

I en akutt skadesituasjon, kan dyrene sankes nedenfor gjerde, hvor det er enklere å ha tilsyn og kontroll med situasjonen. Tiltaket er omfattende og kostnadskrevende, men kan ha mange positive elementer i seg. Det er kun etablert et beredskapsareal i Akershus. I 2017 ble et 50 daa stort areal på Jøndalsvangen i Eidsvoll tatt i bruk for første gang. Fylkesmannen håper at flere beitelag ser nytten av å etablere beredskapsarealer i sine utmarksbeiteområder.

Tidlig nedsanking

Tidlig nedsanking innebærer at søyer og lam sankes fra utmarksbeite før beitesesongen er over på grunn av skader fra rovvilt, og går på inngjerdet beredskapsareal (standard for tidlig nedsanking fra rovviltportalen) eller inngjerdet innmarksbeite resten av sesongen. Ved tidlig nedsanking som akutt tiltak må hele besetningen sankes ned fra utmarksbeitet i løpet av et kortest mulig tidsrom.

Tidlig sanking dersom en akutt skadesituasjon oppstår, har vist seg å ha god forebyggende effekt overfor flere av de store rovdyrartene. Det er avgjørende for resultatet at alle besetninger innen samme beiteområde gjennomfører tiltaket. Det kan være behov for en koordinering av tiltak på tvers av beitelags-, kommune- og fylkesgrenser, jf. situasjonen på Hadelandsåsen i 2017.

Innvilgelse av tilskudd til akutt tidlig nedsanking vurderes av Fylkesmannen i hvert enkelt tilfelle. Momenter som vil være vesentlige i en slik vurdering er blant annet

- påvist skadeomfang i området,
- det aktuelle områdets skadehistorikk,
- skadevoldende art(er),
- andre tiltak aktuelle for iverksetting, med mer

Miljødirektoratet fastsatte i 2017 en tilskuddssats på 7, 50 kroner per dyr og dag for sau.

Ved søknad om ekstraordinært tilsyn

I en akutt skadesituasjon er iverksetting av ekstraordinært tilsyn et aktuelt tiltak. Dette kan være tiltak som vakthold eller manngard med mer. Slikt tilsyn skal komme i tillegg til det ordinære og det utvidede tilsynet. Det er viktig å kunne dokumentere tidsbruk og gjennomføring. Fylkesmannen har laget et skjema for hvordan dette kan føres og dokumenteres.

Beitelaget skal rapportere:

- kadaverfunn med mer
- hvem som deltok i tilsynet, og når
- antall timer brukt per deltaker
- antall kjørte kilometer

Tilsyn med dyr på utmarksbeite

Lovverket setter et minimumskrav til tilsyn, men svært mange utfører mye mer tilsyn enn dette. Dette underbygges av svært mange gode og innholdsrike tilsynsrapporter fra beitelagene. Tilsyn kan grovt deles i ordinært tilsyn, utvidet tilsyn og ekstraordinært tilsyn. Innenfor hver av de ulike tilsynskategoriene, kan en igjen dele tilsynet inn i manuelt tilsyn i utmarka og digitalt tilsyn ved hjelp av elektronisk overvåkingsutstyr. Beitelaget må dokumentere antall tilsynstimer ved å trekke fra det forventede ordinære tilsynet og det utvidede tilsynet.

Forskrift om velferd for småfe

I følge § 19 i Forskrift om velferd for småfe *«skal dyr som holdes på utmarksbeite, sees etter minst en gang pr. uke i områder uten særskilt risiko. Ved mistanke om økt fare, må tilsynet intensiveres slik at forhold som kan medføre dårlig velferd, syke, skadde og avmagrede dyr, oppdages så tidlig som råd er»*. Ved mistanke om rovdyr i beiteområdet påhviler det derfor husdyreier et utvidet tilsyn, som husdyreier selv må bekoste.

Slik søker du midler til skadeforebyggende tiltak

På Miljødirektoratets søknadssenter finner du oversikt over hvilke tiltak det kan søkes om. Her finnes også en veileder for hvordan du søker, og forskriftene som er knyttet opp til tiltakene kan leses her:

<https://soknadssenter.miljodirektoratet.no/>

Privatpersoner, organisasjoner og kommuner kan søke om støtte.

Erstatning

Når det er dokumentert eller er sannsynlighetsovervekt for at fredet rovvilt har drept eller forårsaket skade på husdyr, har eier etter søknad krav på erstatning for tap og kostnader knyttet til dette.

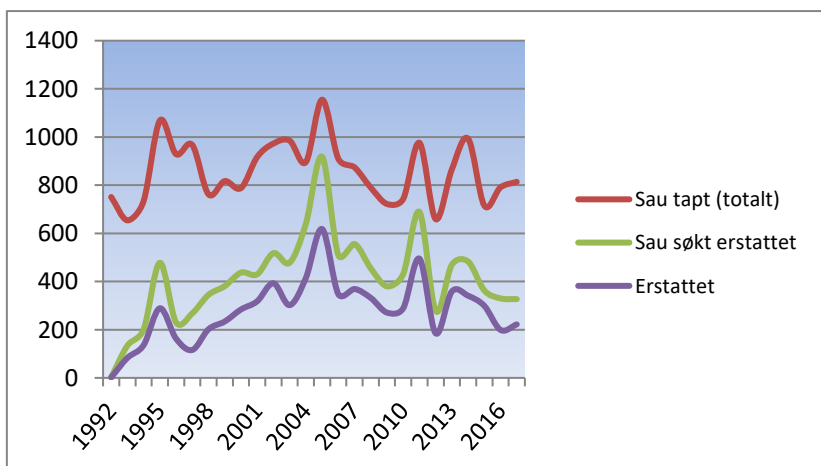
For å ha rett til erstatning må dyreeier

- ha rett til produksjonstillegg etter jordbruksavtalen, såfremt dyreeier ikke er en værring, sauavslag eller tilsvarende
- ha fast bopel i Norge
- ha søk elektronisk via Miljødirektoratets elektroniske søknadssenter innen fastsatt frist, som er 1. november

Dersom du ikke kan søke elektronisk må du ta kontakt med Fylkesmannen eller kommunens landbrukskontor før 1. nov.

Når du søker erstatning, er det viktig å huske følgende:

- **Legg ved kart** som viser hvilket beiteområde dyrene dine bruker.
- **Gi informasjon** om besetningsdata på individnivå, herunder data over tapte og skadde dyr.
- **Fordel tapet** på den rovviltarten du mener har tatt husdyrene dine.
- **Oppgi korrekt sone** for distriktstilskudd, da det er bestemmende for riktig erstatningsutregning.
- **Send** med tilsynslogg.

Tabellen viser antall sau som er tapt, søkt erstattet og erstattet i Akershus.

Bjelleslips - kodemerking for lammetall

For å være berettiget rovdyrerstatning skal søyer på utmarksbeite ha bjelleslips som viser hvor mange lam søya blir sluppet med.

Det lønner seg å ha fargekoder på alle søyer i tilfelle egne dyr blander seg sammen med andre besetninger hvor bjelleslips ikke benyttes. Slipsene vil være synlige både for saueeierne som går tilsyn eller andre som ser til at det står bra til med beitedyrene. Dette vil også dokumentere for andre brukergrupper dyretallet på utmarksbeitet.

Styret i NSG har etter forslag fra utmarksrådet vedtatt en offisiell anbefaling til bruk av bjelleslips som også benyttes ved forstertelling.

Vi anbefaler derfor:	
0 lam	rød
1 lam	blå
2 lam	gul (evt. ingen farge)
3 lam	grønn

Søye med blått fargeslips.

Erstatning for hund

Det gjelder egne søknadsregler ved erstatning for hund som er drept eller skadet av rovvilt. Statens naturoppsyn skal undersøke hunden for at du skal ha rett på erstatning. For mer informasjon om dette, kontakt Fylkesmannen eller sjekk vår hjemmeside hvor du finner blant annet finner søknadskjema: <https://www.fylkesmannen.no/Oslo-og-Akershus/Miljo-og-klima/Rovvilt/Hund-tatt-av-fredet-rovvilt/>

Mattilsynet orienterer

Mattilsynet har forvaltningsansvar for dyrevelferden, og er opptatt av at husdyr skal komme ut på beite, noe som oppfattes som et dyrevelferdsmessig gode.

Dyrevelferd på beite

Bruk av utmarksbeite innebærer i seg selv en stor risiko for skader og sykdom som påfører dyra lidelser, og hvert år forsvinner et stort antall dyr på beite. Tapsårsakene kan være sykdom, parasitter eller forgiftninger, ulykker eller skader i forbindelse med vei, jernbane eller topografi, andre beiteforhold som er knyttet til fôr og vannkvalitet – og rovvilt. Rovvilt utgjør i mange områder en betydelig risiko for dyrevelferden. For å forebygge skader forårsaket av rovvilt samarbeider Mattilsynet tett med rovviltforvaltningen.

Dyreholders ansvar

Det er viktig at forholdene er så trygge som mulig for dyra. Du som dyreholder bør ha oversikt over dyrenes beitesituasjon. Å holde sau på beiter hvor det forventes høy risiko for dyrelidelse er i utgangspunktet å anse som et brudd på dyrevelferdsregelverket. Dyreholder må alltid vurdere dyrenes beitedyktighet før de slippes på utmarksbeite. Dyrene skal være i god kondisjon – altså friske dyr i godt eller normalt hold. Lam skal slippes sammen med mora og være i stand til å følge med henne. Det kreves også tilsyn i beiteperioden, minst én gang i uka. Hvis dyrene går over store områder, kan det kanskje organiseres samarbeid om tilsynet med andre dyreholdere?

Varsle Mattilsynet

Når dyreeier eller beitelag oppdager fredet rovvilt som utgjør en potensiell skaderisiko i områder prioritert for beiting, eller skaden allerede har skjedd, ber vi om at dette også varsles til Mattilsynets avdelingskontor. Varsling er viktig for at Mattilsynet skal få oversikt over en skadesituasjon så tidlig som mulig og da kan bidra til å sette inn nødvendige forebyggende tiltak.

Kan gi påbud ved akutte situasjoner

I spesielle tilfeller ved akutte situasjoner relatert til utmarksbeite kan det være aktuelt at Mattilsynet fatter vedtak om økt tilsyn eller om å sanke dyrene og flytte dem ut av områder med høy risiko for uønskede hendelser. Dyreeier kan da være berettiget en kompensasjon for å dekke ekstra førkostnader på hjemmebeite. Ta kontakt med Fylkesmannens landbruksavdeling ved spørsmål om ordningen.

Overvåkning av skrapesjuka hos småfe

Mattilsynet minner om at det skal tas hjerneprøver av alle småfe eldre enn 18 måneder som kreperer eller avlives både på utmarksbeite og hjemme på gården. Det er Mattilsynet som utfører hjerneprøvene, som er et ledd i helseovervåkingen og prøvene er viktig for å dokumentere og opprettholde en god helsestatus i saue- og geiteholdet i Norge. Prøvetaking og undersøkelse er uten kostnader for dyreeier.

Foto: Magnar Haraldsen

Statens naturoppsyn (SNO)

SNO har åtte rovviltkontakter i Oslo, Akershus og Østfold. Rovviltkontaktene utfører skadedokumentasjon ved mistanke om rovdyrskade på bufe/tamrein/hund, og kontroll av meldinger om spor og sportegn etter store rovdyr.

Prosedyrer ved funn av skade/kadaver

Finner du et kadaver av husdyr eller jakthund og du mistenker rovviltskade, skal dette umiddelbart meldes til en av SNOs rovviltkontakter. Dette gjelder uansett kadaverets tilstand. Dersom lokal rovviltkontakt ikke er tilgjengelig, kan du kontakte en annen rovviltkontakt

fra listen, eller gi melding direkte til SNO. Etter at rovviltkontakten har undersøkt skader på husdyr, blir eier informert om utfallet, dersom eier selv ikke er med på undersøkelsen. På bakgrunn av rovviltkontaktens rapport vil regionalt rovviltansvarlig i SNO sette en endelig konklusjon, og dette vil inngå i grunnlaget når Fylkesmannen behandler søknader om erstatning.

I tilfeller der innleid tilsyn/kadaverhundeevipasjer finner rovviltskade på bufe, anbefaler Fylkesmannen at både SNOs rovviltkontakt og hysdyreier blir varslet umiddelbart.

SNO holder Fylkesmannen orientert om skadesituasjonen gjennom beitesesongen. Alle kadaver og dokumenterte rovviltobservasjoner rapporteres i Miljødirektoratets Rovbase (www.rovbase.no), som også er har søkbar innsynsløsning for oppdatert skadesituasjon.

Tips ved kadaverfunn

- **La kadaver og sportegn ligge mest mulig urørt**, men dekk gjerne til slik at ikke åtseletere kommer til. Merk stedet slik at det er lettere å finne igjen, og vær innstilt på å påvise funnstedet
- **Ikke trakk unødig rundt** og hold hund unna.
- **Meld ifra** til SNOs rovviltkontakt snarest mulig, se egen telefonliste bakerst i heftet. Det er dyreeiers ansvar at skader blir meldt. Notér kartreferanse i UTM 32 (eventuelt merk av på kart) og ta gjerne bilder – også nærbilder.
- **Undersøk om det er ytterligere tap/skader i området.**

Varsling og rapportering av skader

For å få erstatning må dyreeier ha bidratt til at tapet avdekkes så tidlig som mulig. Straks et taps- eller skadetilfelle oppdages skal det, som nevnt, meldes til SNO. Alle kadavre skal i utgangspunktet undersøkes, også om det har vært skade i området før i sesongen. Det er ingen økonomisk begrensning for hvor mange kadavre som kan ses på.

Viktig datagrunnlag for forskning og forvaltning

Det er viktig at alle observasjoner, spor og spor tegn av store rovdyr (ulv, gaupe, jerv og bjørn) meldes til SNO så raskt som mulig. SNO kan da, etter fastsatte retningslinjer og instruksjer, dokumentere observasjonen slik at det blir registrert i det nasjonale overvåkningsprogrammet for store rovdyr. Alle innmeldte spor og synsobservasjoner loggføres av oss. For at en observasjon skal vurderes som dokumentert, kreves det funn utover synsobservasjon, det vil si registrering i felt av for eksempel spor på snø, skit/urinprøve som gir DNA-treff, byttedyr eller gode identifiserbare bilder av dyret.

Dere hjelper oss å følge med på bestandssituasjonen. Vi takker for alle meldinger som kommer i løpet av året – dere gir viktige bidrag! Alle instruksjer og retningslinjer for registreringsarbeid på store rovdyr finner dere på rovdata.no. Observasjoner kan også rapporteres via Skandobs, på nett eller i app.

Mer informasjon

Det finnes mange gode nettsider med utfyllende informasjon, og vi har samlet noen av dem her.

- Rovviltneimnda i region 4: <http://prosjekt.fylkesmannen.no/rovreg4>
- Landbruksdirektoratet: slf.dep.no
- Miljødirektoratet.no
- NSG.no
- Nibio.no
- Fylkesmannen: www.fmoa.no
- Rovbase.no
- Rovdata.no
- Rovviltportalen.no
- Scandobs.no

Rovviltkontakter

Navn, adresse	Telefon	Ansvarsområde/kommuner
Rune Aanderaa, Asker	900 89 284	Asker, Bærum, Oslos del av Nordmarka
Jon Petter Bergsrud, Gran	958 06 047	Nordmarka (Oslo, Nittedal; Jevnaker og Lunner)
Hans Petter Klokkerengen, Eidsvoll	63 92 25 50 915 99 040	Romerike
Carl Randin Klokkerengen, Eidsvoll	63 92 25 50 952 00 653	Romerike
Neri Horntvedt, Ås	994 44 509	Østmarka, Follo, Hobøl, Spydeberg, Våler, Skiptvedt, Moss, Råde og Rygge
Mats Finne, Eidsberg	924 32 531	Eidsberg, Marker, Askim, Trøgstad, Skiptvedt, Rømskog, Aurskog-Høland og Fet.
Jan Kåre Lie, Rakkestad	69 22 98 85 901 72 258	Rakkestad, Skiptvedt, Marker, Aremark, Eidsberg
Terese Charlotte Mo, Sarpsborg	930 01 518	Halden, Aremark, Sarpsborg, Fredrikstad og Hvaler

Alle rovviltkontakter har oppdraget fra SNO i tillegg til normalt arbeid, avstandene kan være store, og det kan derfor ta noe tid før de kommer til stedet. Rovviltkontaktene overlapper mellom områder, også over fylkesgrenser mot nabofylker.

SNOs regionale rovviltmedarbeidere Oslo, Akershus og Østfold

Ida Glemminge, regionalt rovviltansvarlig, leder arbeidet med skadedokumentasjon

ida.glemminge@miljodir.no

Tlf. 996 26 836

Haakon Braathu Haaverstad, rovviltmedarbeider

haakon.braathu.haaverstad@miljodir.no

Tlf. 904 73 107

Jan Husklepp Wilberg, rovviltmedarbeider

jan.huseklepp.wilberg@miljodir.no

Tlf. 916 74 730

Fortrinnsvis meldes skader direkte til lokal rovviltkontakt eller annen rovviltkontakt i regionen.

Beitelagene

De registrerte utmarksbeitelagene i Akershus registrerer hvert år antall dyr som slippes og sankes på utmarksbeite for den enkelte dyreeier/beitelagmedlem. Dette bidrar til nyttig statistikk over utviklingen i bruken av utmarksressursene, og oversikt over antall dyr som slippes og tapes på utmarksbeite. Feiring beitelag har det største medlemstallet med 35 aktive medlemmer.

Beitelag	Telefon	Kontaktperson
Akershus Sau og Geit	413 04 802	Håvard Semb
Sporingsutstyr for beitedyr	900 68 990	Magnar Haraldsen
Eidsvoll sankelag SA	913 79 091	Audun Knutsen
Feiring beitelag	916 00 687	Jens Ola Lundstad
Hurdal beitelag	466 27 584 468 86 720	Helene Vestreng Steffen Fagerlund
Nannestad sankelag SA	928 37 107	Arne Ruud
Nannestad beitelag SA	916 16 627	Tonje Ruud
Gjerdrum sankelag	906 85 103	Ragnar Hennum
Asker og Bærum sankelag	915 77 904	Johan Persbråten
Vestmarka beitedriftslag	932 95 511	Anders Baumann

Av og til blir Fylkesmannens representanter invitert til møte med beitelagene. Det er nyttige og gode arenaer for kunnskaps- og informasjonsutveksling. Samtidig blir en bedre kjent med hverandre. Noe som i seg selv er konfliktdepdende. Foto: Asle Stokkereit

Foto: Jonny Storbråten

Kontaktinformasjon

Navn	Telefon	Ansvarsområde/ fylke/kommune
Fylkesmannen i Oslo og Akershus		
Christian Hillmann	22 00 36 35 901 52 571	Miljøvernavdelingen
Asle Stokkereit	22 00 36 68 951 70 510	Miljøvernavdelingen
Ellen Lien	22 00 36 62 984 05 669	Miljøvernavdelingen
Jonny Storbråten	22 00 37 35 995 68 777	Landbruksavdelingen
Trond Løfsgaard	22 00 36 63 926 84 472	Landbruksavdelingen
Fylkesmannen i Østfold		
Beredskapstelefon	481 97 903	
Rovviltnemnda		
Sunniva Holmås Eidsvoll	996 30 600	Oslo
Øyvind Solum	909 95 595	Akershus, leder
Tonje Brenna	975 96 690	Akershus
Trygve E. Westgård	901 69 897	Østfold, nestleder
Monica Carmen Gåsvatn	928 04 587	Østfold
Statens naturoppsyn		
Ida Glemminge	996 26 836	Rovviltansvarlig i Oslo, Akershus og Østfold
Mattilsynet		
Romerike, Oslo, Asker og Bærum tilhører avdeling Romerike, som nås på e-post: internpost.romerike@mattilsynet.no .		
Enebakk tilhører avdeling Østfold og Follo, som nås på e-post: internpost.ostfoldfollo@mattilsynet.no		
Felles sentralbord	22 40 00 00	

Fylkesmannens beredskapstelefon: **971 35 265**

Adresse:

Returadresse: Pb. 8111 Dep, 0032 Oslo